

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/190/2018
Identifikačné číslo spisu:	7213211830
Dátum vydania rozhodnutia:	28.01.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7213211830.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Spoločnosť ľudí dobrej vôle, Občianske združenie, so sídlom v Košiciach, Mäsiarska 13, zastúpeného Lexpert s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 15, proti žalovanej E. J., bývajúcej v J.X., D. XXX, zastúpenej JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Čajakova 5, o zaplatenie 149 372,63 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 25 C 156/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. februára 2018, sp. zn. 1 Co 536/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 21. februára 2018, sp. zn. 1 Co 536/2016 ako vecne správny potvrdil v odvolaní napadnutej časti rozsudok Okresného súdu Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 13. septembra 2016, č. k. 25 C 156/2014-424, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi 149 372,63 eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 149 372,63 eur od 23. decembra 2010 do zaplatenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I), protinávrh žalovanej zamietol (výrok III) vrátane vecne správneho výroku o trovách konania a v odvolaní procesne úspešnému žalobcovi priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodol tak o žalobe podanej na súd 31. mája 2013, ktorou sa žalobca voči žalovanej domáhal vydania bezdôvodného obohatenia v sume 149 372,63 eur s príslušenstvom, vzniknutého nevrátením prijatej kúpnej ceny 4 500 000,- Sk zo Zmluvy o prevode nehnuteľností z 26. septembra 2003, predmetom ktorej bol prevod spoluvlastníckeho podielu žalovanej (predávajúcej) v podiele 1 k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXXX, okres J. X., obec J. - I. K., katastrálne územie I. K. na žalobcu (kupujúceho), účinky ktorej nastali povolením vkladu dňa 29. septembra 2003, ktorá bola rozsudkom Okresného súdu Košice I zo 4. júna 2009, č. k. 25 C 41/2006-79 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 26. októbra 2010, sp. zn. 6 Co 272/2009 určená za neplatnú. Odvolacím súdom potvrdený ako vecne správny výrok I o uložení povinnosti žalovanej vrátiť žalobcovi kúpnu cenu z vyššie špecifikovanej neplatnej zmluvy súd prvej inštancie založil na závere, že ide o nárok vzájomne

podmieneny (synalagmatický) v zmysle

§ 457 Občianskeho zákonníka, na ktorý sa vzťahuje ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie obranu žalovanej, že žalobný návrh žalobcu bol formulovaný ako klasická žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka (bez vyjadrenia vzájomnej reštitučnej povinnosti žalobcu vydať nehnuteľnosti žalovanej), a teda že právo žalobcu na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je v zmysle § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka premlčané, vyhodnotil ako nedôvodnú s poukazom na to, že reštitučná povinnosť žalobcu bola v čase vyhlásenia rozsudku už v celom rozsahu splnená (žalobca 19. júla 2013 odovzdal nehnuteľnosti žalovanej). O žalovanou uplatnenom nároku na náhradu za znemožnenie užívania spoločnej veci v rozsahu jej spoluvlastníckeho podielu (1/4) zo strany žalobcu v období od 29. septembra 2003 do 19. júla 2013, s cieľom zániku žalobcom uplatneného peňažného nároku započítaním, súd prvej inštancie konštatoval, že nárok žalovanej za obdobie do 22. mája 2013 je premlčaný a nárok žalovanej za obdobie od 23. mája 2013 do 19. júla 2013 je neexistujúci pre neunesenie dôkazného bremena žalovanou v súvislosti s tvrdením o užívaní nehnuteľnosti žalobcom nad rámec jeho spoluvlastníckeho podielu a v súvislosti s tvrdením o výške žalovanej peňažnej pohľadávky z tohto titulu (odvolacím súdom potvrdený ako vecne správny výrok III).

2. Proti vyššie označenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila dovolacím dôvodom podľa § 431 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) tvrdiac, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Porušenie práva dovolateľky na spravodlivý proces malo spočívať v tom, že súdy nižšej inštancie porušili povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Rozsudok odvolacieho súdu sa tak vyznačuje arbitrárnosťou a nezákonnosťou ohľadne vyhodnotenia skutkového stavu veci, pretože nevykonával dokazovanie tak, ako bolo navrhované. V tejto súvislosti dovolateľka poukázala na nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý odmietol vykonať žalovanou navrhnutý výsluch svedka, ktorého výpoveď by mala podstatný vplyv pre rozhodnutie súdu. Tento nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie nebol zhojený ani postupom odvolacieho súdu. Dovolateľka dovolanie odôvodnila aj nesprávnym právnym posúdením veci, pričom jeho prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Podľa žalovanej nemožno vyhovieť žalobe, ktorej žalobný petit nevyjadruje vzájomnú (synalagmatickú) viazanosť reštitučnej povinnosti účastníkov neplatnej alebo zrušenej zmluvy podľa § 457 Občianskeho zákonníka, t. j. povinnosť žalovaného plniť oproti splneniu povinnosti žalobcu voči nemu. Nesprávna je podľa názoru žalovanej tiež aplikácia § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka, keďže žalobný návrh nezodpovedá ustanoveniu § 457 Občianskeho zákonníka. Tzv. synalagmatický záväzok sa v súdnom konaní prejavuje tak, že súd môže žalobe na plnenie vyhovieť iba vtedy, ak je v žalobnom návrhu podklad pre výrok, v ktorom bude vyjadrená vzájomná viazanosť plnení oboch účastníkov. Ak v žalobnom návrhu takýto podklad chýba, musí byť žaloba bez ďalšieho zamietnutá (rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 21. apríla 2010, sp. zn. 11 Co 25/2009, taktiež rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26. februára 2009, sp. zn. 3 Cdo 115/2008). V tomto rozsahu bol postup súdu v rozpore s ustálenou súdnou praxou, čo odôvodňuje dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Na základe uvedeného dovolateľka navrhla dovolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, resp. aby napadnutý rozsudok zmenil a rozhodol, že žalobu zamietla a žalovanej priznáva právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalovaná ďalej navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 444 CSP v rámci dovolacieho konania.

3. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že považuje dovolaním napadnuté rozhodnutie za vecne správne, dovolanie nie je dôvodné a preto navrhuje, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol a zaviazal ju na náhradu trov konania žalobcovi.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 CSP] po preskúmaní procesných podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a je potrebné ho odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods.

3 CSP) uvádza nasledovné:

5. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, ktorá vymedzuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia a ktorú je potrebné vzhľadom na narušenie princípu právnej istoty strán, o ktorých veci sa už právoplatne rozhodlo, vykladať reštriktívne (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 59/2017, sp. zn. 5 Cdo 145/2016, sp. zn. 8 Cdo 107/2017). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 144/2017, sp. zn. 1 Cdo 137/2016 a tiež rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu.

8. Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor). V zmysle § 420 písm. f/ CSP je relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý marí možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti). Pre procesnú stranu z práva na spravodlivý súdny proces nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 52/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017).

11. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie (podľa § 442 CSP je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd), a ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. V tomto kontexte žalovaná nepreukázala nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bola vylúčená z uskutočňovania jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Keďže prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza, najvyšší súd preto dovolanie žalovanej v tejto časti podľa § 420 písm. f/ CSP pre jeho procesnú neprípustnosť odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

12. Dovolací súd následne pristúpil k preskúmaniu dovolania žalovanej, pokiaľ ide o druhý uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), ktorého prípustnosť odôvodnila podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a ods. 2 CSP).

14. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

15. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dôvodnosťou dovolania, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená jednak podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 CSP, a musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 CSP.

16. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio juris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio fakty), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

17. Žalovaná právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá podľa dovolateľky v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená vymedzila tak, že žalobe, ktorej žalobný petit nevyjadruje vzájomnú (synalagmatickú) viazanosť reštitučnej povinnosti účastníkov neplatnej alebo zrušenej zmluvy podľa § 457 Občianskeho zákonníka, t. j. povinnosť žalovaného plniť oproti splneniu povinnosti žalobcu voči nemu, nemožno vyhovieť.

18. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP však neobstoí, pretože žalovanou nastolená právna otázka už najvyšším súdom riešená bola. Najvyšší súd v rozsudku z 26. februára 2009, sp. zn. 3 Cdo 115/2008 uviedol, že v dôsledku vzájomnej viazanosti a podmienenosti práv a povinností účastníkov zo zrušenej/neplatnej zmluvy v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka je aj procesné uplatnenie a uspokojenie práva jednej zmluvnej strany viazané na uspokojenie obdobného práva druhej zmluvnej strany. Žiadna z nich teda nemôže samostatne uplatniť svoje právo na plnenie, poskytnuté podľa zrušenej/neplatnej zmluvy, lebo § 457 Občianskeho zákonníka upravuje nielen spôsob, ale aj rozsah vzájomného plnenia. So zreteľom na uvedené sa možno domáhať na súde vrátenia svojho plnenia bez toho, aby bola v žalobe vyjadrená podmienenosť tohto plnenia nárokom druhej strany, len ak

by sám žalobca nebol povinný vrátiť plnenie žalovanému (teda len ak by podľa zrušenej/neplatnej zmluvy plnil výlučne on alebo ak by do vyhlásenia rozsudku splnil svoju povinnosť vrátiť žalovanému jeho plnenie). V prejednávanej veci je na základe súdmi nižšej inštancie vykonaného dokazovania preukázané, že reštitučná povinnosť žalobcu bola v čase vyhlásenia rozsudku už v celom rozsahu splnená (žalobca 19. júla 2013 odovzdal nehnuteľnosti žalovanej).

19. Možno preto uzavrieť, že žalovanou vymedzená právna otázka bola rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu vyriešená a pri riešení tejto otázky sa odvolací súd neodklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, naopak je s ňou v súlade. Prípustnosť dovolania tak podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP nie je daná.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na vyššie uvedené dôvody, dovolanie žalovanej v časti nesprávneho právneho posúdenia odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

21. V uznesení, ktorým bolo dovolanie odmietnuté nemusí dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania odôvodňovať (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.